

Høyesterett skal behandle Legelisten-saken

Legeforeningen gikk i 2019 til søksmål mot Personvernemnda for å få gjennomslag for at leger skal ha en generell rett til å reservere seg mot omtale på nettstedet Legelisten.

Foto: Vifmagas.

Borgarting lagmannsrett var ikke enig og landet i februar i år på at Legelisten og pasienters ytringsfrihet og interesse av publiseringene veier tyngre enn helsepersonells interesser og rett til privatliv. Saken ble anket til Høyesterett i mars.

Nå har Høyesteretts ankeutvalg besluttet at saken om publisering av anonyme kommentarer på Legelisten.no skal behandles i Høyesterett, melder Legeforeningen.

Til Dagens Medisin sier Nils Kristian Klev, leder i Allmennlegeforeningen, at det er hyggelig at saken går videre til behandling i landets øverste domstol.

– Dette er en viktig sak for oss.

Daglig leder for Legelisten, Lars Haakon Søråas, har tidligere gitt uttrykk for at han mener det ville være naturlig om saken ble behandlet i Høyesterett.

Beslutningen ble kjent fredag 22. mai, og saken er ennå ikke berammet.

Medforfatterskap skaper konflikt

Hvor mye må en bidra med for å være medforfatter på en vitenskapelig artikkel? Det er den vanligste type konfliktsaken som havner på bordet til vitenskapsombud Knut W. Ruyter ved Universitetet i Oslo (UiO), skriver Forskerforum

I akademia teller publisering mer enn noe annet. Og retningslinjene er ikke alltid lette å tolke. Stadig skjer det at noen forsøker å snike seg med som gratispassasjer.

Vitenskapsombudet la for litt siden frem sin årsrapport. Der fremgår det at 36 av i alt 116 henvendelser i 2020 handlet om medforfatterskap. Mange av sakene

kjennetegnes av ujevne maktforhold. Ledere krever å få være medforfattere på artiklene til yngre forskere.

I årsrapporten står det: «Typisk er at forskningsledere/veiledere/samarbeidspartnere gjør krav på forfatterskap, uten at de oppfyller krav til forfatterskap.»

Videre står det at «berettiget opposisjon fra juniorforskere ender ofte opp med oppfordringer om å vise smidighet for samarbeidets skyld.» Vitenskapsombud Knut W. Ruyter utdyper det siste:

– De kan få høre at «nå må du jammen vise litt samarbeidsvilje for å få tingene til gå rundt.» Så de dytter på en måte problemet tilbake til stipendiatene og sier at det er dem det er noe galt med, som ikke evner å vise smidighet.

Det kan være en overordnet som insisterer på et forfatterskap i underordnetes arbeid, hvor «juniorforskerne» mener at dette egentlig er uberettiget. Og når den overordnede ikke er villig til å verken samtale om det eller la seg megle, så blir den underordnede stilt overfor et vanskelig valg – et fait accompli, sier han.

Han sier at hvis de yngre forskerne ikke vil akseptere medforfatterskapet, får de av og til beskjeder som dette:

– «Jaja, så får du se hva resultatet av det blir. Hvis du ikke en gang kan gå med på dét, er det ikke godt å si hvordan fremtiden blir». Får de forlengelse for stipendiatperioden, også videre?

Vitenskapsombudet er en uavhengig instans som skal gi råd og veiledning til vitenskapelig ansatte som befinner seg i en forskningsetisk problematisk situasjon. Han har ikke avgjørelsesmyndighet, men megler blant annet i konflikter.

Ruyter sier at det er relativt lange tradisjoner i akademia for å gi urettmessig forfatterskap.

– Og det ser ikke ut til å gå over, sier han.

I en undersøkelse fra 2019 sa nesten én av fire forskere at de det siste året hadde observert eller blitt gjort kjent med at noen hadde krevd ufortjent forfatterskap. Respondentene var fra åtte europeiske universiteter, inkludert Oslomet.

I en norsk undersøkelse fra 2018 sa 30 prosent at de kjente til ett eller flere

tilfeller av ufortjent forfatterskap, som også blir kalt «gaveforfatterskap».

I en tredje norsk studie fra 2019 sa så mye som en 32 prosent av ph.d.-ene at de hadde opplevd «uetisk press» om medforfatterskap i doktorgradsperioden sin.

Ruyter sier det er mange typer bidrag som feilaktig blir kreditert med forfatterskap. For eksempel språklig og redaksjonell støtte.

Saker om medforfatterskap kan være vanskelige av flere grunner. For det første er ikke kriteriene for medforfatterskap entydige. Man skal ha gjort et «vesentlig» vitenskapelig bidrag, som det for eksempel heter i de såkalte Vancouver-reglene. Men hva er nå det?

– Hvor mye eller lite det er, er et tolknings-spørsmål. Hvordan man skal vurdere bidrag, kan også variere mellom ulike forskere, forskningsmiljøer og land, sier Ruyter.

Overvåker bivirkninger av vaksine

Hver dag tikker det inn nye meldinger til Legemiddelverket. De handler om mulige bivirkninger fra vaksinene mot covid-19.

Hendelsene kan være alt fra feber til dødsfall i dagene etter stikket. Per 27. mai 2021 er 13 948 slike meldinger blitt registrert, skriver forskning.no. Det betyr ikke at alle disse tilfellene handler om ekte bivirkninger. Folk blir jo syke hele tiden. Så når så mange får en vaksine, vil noen av oss – helt tilfeldig – bli syke eller dø i dagene etterpå. Likevel er det ingen tvil om at noen får reelle bivirkninger etter koronavaksinene.

– For at vi skal kunne finne ut hva som er reelle bivirkninger, gjør vi en slags sortering etter hva vi ser etter. Da har vi flere kriterier som hjelper oss til å lete på riktig plass, forklarer Gunnar Fløan Rimul ved Legemiddelverket.

Et av hjelpemidlene er en spesiell liste. Denne er skreddersydd for koronavaksinene og brukes over hele verden.

På listen, som går under navnet «Adverse Events of Special Interest», står hendelser som leverskade, slag, blodpropp og allergisk sjokk.

Foto: Vifmagas.